

Aanbevelingen Nederlands maatschappelijk middenveld (concept)

69^e sessie van de VN Commission on the Status of Women en Beijing+30

In 2025 staat de CSW69 in het teken van Beijing +30. Er wordt teruggeblikt op de implementatie van de Beijing Declaratie en *Beijing Platform for Action* (BPFa) in de afgelopen 30 jaar. Welke vooruitgang is er de afgelopen 5 jaar is geboekt en welke uitdagingen liggen er voor de toekomst?

In de afgelopen jaren is er wereldwijd op diverse domeinen vooruitgang geboekt, zoals op het gebied van onderwijs en het aandeel vrouwen in de politiek. In Nederland is onder andere vooruitgang geboekt op het gebied van vertegenwoordiging van vrouwen in de top van grote bedrijven, de afschaffing van de verplichte minimum bedentijd voor abortus en het Nationaal Actieprogramma Aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld.

Op veel vlakken echter gaat de vooruitgang traag en ongelijk, is deze gestagneerd of is er zelfs sprake van achteruitgang. Volgens de meest recente *Global Gender Gap Index* (2024) heeft nog geen enkel land de genderkloof weten te dichten. Sinds het begin van de meting in 2006 is de gendergelijkheid wereldwijd met slechts 0,1% toegenomen. Met het huidige tempo duurt het nog 134 jaar voordat de wereldwijde genderkloof gedicht is.ⁱ Slechts 2 procent van de EU-bevolking leeft in een land waar de genderkloof voor meer dan 80% gedicht is (Zweden).ⁱⁱ In 43,8% van de 146 deelnemende landen neemt de genderkloof juist toe.ⁱⁱⁱ Volgens de *SDG Gender Index 2024* ligt geen enkel land op schema om de 2030 Agenda voor *Sustainable Development Goal 5* voor gendergelijkheid te behalen. Zonder gendergelijkheid kan 74% van de SDG doelen niet behaald worden, zoals het stoppen van armoede en honger of het bereiken van vrede. Het verkleinen van de genderkloof had de wereld 12 biljoen dollar aan economische groei kunnen opleveren tussen 2015 en 2025.^{iv}

De wereld staat voor aanzienlijke uitdagingen. We hebben te maken met meerdere, elkaar versterkende crises, waaronder een klimaatcrisis en -rampen, de nasleep van de Covid-19 pandemie en het risico op andere wereldwijde pandemieën, gewapende conflicten en humanitaire crises. Dergelijke crises hebben een ongelijke impact op vrouwen en meiden en vergroten de bestaande ongelijkheid.

Digitale ontwikkelingen en nieuwe technologieën hebben een grote impact op gendergelijkheid en de rechten van vrouwen en meiden. Het biedt kansen, zoals toegang tot informatie, onderwijs en diensten, en mogelijkheden om zich te organiseren en uit te spreken. Tegelijkertijd brengt het ook risico's met zich mee. Zo versterken algoritmes en kunstmatige intelligentie (AI) en de verspreiding van mis- en desinformatie bestaande gender bias en zorgen deze ontwikkelingen voor nieuwe (uitings)vormen van discriminatie, uitsluiting en gendergerelateerd geweld.

Wereldwijd staan liberale democratieën en internationale samenwerking en verdragen onder druk door de normalisatie van conservatieve, extreemrechtse, nationalistische en anti-genderbewegingen die de basale mensenrechten en vrijheden van vrouwen en meiden inperken. Dat geldt in het bijzonder voor vrouwen en meiden die ook op grond van andere kenmerken worden buitengesloten en achtergesteld, zoals migrantenvrouwen, zwarte vrouwen, vrouwen met een handicap, lbtq+-vrouwen etc. Ook in Nederland. Als gevolg staat de agenda voor vrouwenrechten en gendergelijkheid steeds meer onder druk, is er minder ruimte en financiering voor maatschappelijke organisaties die zich hiervoor inzetten en is de veiligheid van vrouwelijke voorvechters van mensenrechten (*Women Human Rights Defenders*) in gevaar. Een versnelde implementatie van het BPfA en de daaropvolgende overeengekomen afspraken is essentieel om verdere achteruitgang te voorkomen en cruciaal voor het behalen van de SDGs in 2030.

Het Nederlands maatschappelijk middenveld roept daarom op tot een politiek uitkomstdocument voor Beijing+30/CSW69 waarin de toezeggingen die regeringen in Beijing in 1995 en sindsdien bij de CSW en gerelateerde processen hebben gedaan niet alleen worden bevestigd maar ook verder worden versterkt. We roepen Nederland en alle andere staten en actoren op tot **directe transformatieve actie en implementatie** van de bestaande internationale afspraken en verdragen op het gebied van mensenrechten en gendergelijkheid, waaronder BPfA, CEDAW, UNSCR 1325, ICPD Platform for Action, ILO Conventies, de Istanbul Conventie, COP, VN-Verdrag Handicap enz., waarbij deze elkaar moeten **versterken**.

De onderstaande aanbevelingen zijn gebaseerd op de aanbevelingen van het Nederlandse maatschappelijk middenveld voor CSW65 t/m 68, Beijing+20 en Beijing+25, de meest recente CEDAW- en GREVIO-schaduwrapportages, het NGO Review Report Beijing+20 en consultaties met een diverse groep van organisaties en individuen uit het Nederlandse maatschappelijk middenveld. We willen benadrukken dat de eerdere aanbevelingen vanuit het maatschappelijk middenveld nog steeds onverminderd relevant, actueel en urgent zijn.

Algemeen principe: laat niemand achter

Vrouwen en meiden¹ zijn geen homogene groep. Erkenning van deze diversiteit is cruciaal voor de uitkomstdocumenten van CSW69. Er zijn grote groepen gemarginaliseerde vrouwen en meiden die te maken hebben met meerdere, kruisende vormen van discriminatie. Zij worden disproportioneel geraakt. Het is van belang dat het uitkomstdocument erkent hoe gendernormen, -rollen en -stereotypen bijdragen aan genderongelijkheid. En dat zij een extra, onevenredig effect hebben op vrouwen, meiden en gender non-conforme personen als dit kruist met andere kenmerken, posities of identiteiten, zoals het hebben van een beperking, vluchtelingen- of migrantenstatus, inheemse afkomst, alleenstaand moederschap, genderidentiteit en -expressie, seksuele oriëntatie, het zijn van een mensenrechtenactivist of sekswerker.

Om ervoor te zorgen dat niemand wordt achtergelaten, roepen we de Nederlandse overheid op om:

- Rekening te houden met deze verschillende factoren bij de implementatie van het BPfA, om ervoor te zorgen dat alle vrouwen, meiden en gender non-conforme personen kunnen participeren en hun volledige potentieel kunnen bereiken.

---

¹ In dit document verwijzen we naar vrouwen, meiden en gender non-conforme personen van alle religies, etniciteiten, klassen, seksuele oriëntaties, geslachtskenmerken, inheemse afkomsten, werkstatus, HIV- en gezondheidstoestanden, genderidentiteiten- en expressies en met en zonder beperking. Ongeacht waar zij wonen en elke andere status die invloed kan hebben op hoe zij leven.

- Vrouwen en meiden in al hun diversiteit te erkennen, waaronder ook de diverse vormen van identiteiten, huishoudens en gezinnen² en de daarmee gepaarde verschillen in uitgangspunten en behoeftes en de bescherming van de rechten van *alle* individuen te garanderen .
- Het belang van taal te erkennen in het CSW proces en in politieke processen in het algemeen. Om de onderliggende oorzaken van genderongelijkheid aan te pakken moet gender en gendergelijkheid expliciet benoemd worden, evenals specifieke groepen, zoals hierboven benoemd. Ook moet non-binair en inclusief taalgebruik worden bevorderd.
- Ervoor te zorgen dat het Beijing+30- en CSW-proces toegankelijk is voor een zo divers mogelijke groep maatschappelijke (vrouwen)organisaties en jongeren, inclusief de voorbereiding en tijdens de onderhandelingen, zodat zoveel mogelijk stemmen van vrouwen en meiden gehoord worden.
- Te zorgen voor genoeg financiering voor de volledige implementatie van de bestaande internationale afspraken en verdragen op het gebied van mensenrechten en gendergelijkheid en andere lidstaten hiertoe op te roepen.

1. Tegengaan van genderstereotypen en onderliggende oorzaken van genderongelijkheid door een intersectionele, gendertransformatieve en inclusieve aanpak

Een gendertransformatieve en intersectionele aanpak benadrukt de autonomie en *agency* van vrouwen en meiden in al hun diversiteit. De onderliggende oorzaken van genderongelijkheid, ongelijke machtsverhoudingen en meervoudige vormen van discriminatie, marginalisering en uitsluiting moeten worden aangepakt om ervoor te zorgen dat niemand achterblijft. Zonder genderrechtvaardigheid is economische rechtvaardigheid, klimaatrechtvaardigheid en sociale rechtvaardigheid niet mogelijk.

- Implementeer een gender transformatieve, intersectionele en inclusieve aanpak in alle (beleids)domeinen en op alle niveaus (internationaal, nationaal en lokaal) en zorg voor beleidscoherentie in alle domeinen en sectoren. Maak gendergelijkheid en anti-discriminatie een integraal beleidsdoel met bijbehorende doelstellingen en indicatoren in alle fasen van de beleidscyclus.
- Voorkom dat beleid, programma's en belastingen een negatieve invloed hebben op gendergelijkheid en mensenrechten. Zorg ervoor dat beleid bijdraagt aan het doorbreken van bestaande onrechtvaardige machtsstructuren en uitsluitingsmechanismen. Bij de beheersing en bestrijding van (klimaat) crises en rampen moet er rekening gehouden worden met de ongelijke impact hiervan op meiden en vrouwen in al hun diversiteit.
- Zorg ervoor dat (nieuwe) technologieën en innovaties gendertransformatief en inclusief zijn en bestaande ongelijkheid en genderbias tegengaan en voorkomen, o.a. door het verplicht stellen van Gender Impact Assessments en Gender Equality Plans en co-creatieve methoden als voorwaarde voor financiering.
- Bestrijd genderstereotypen. Erken en benadruk dat genderstereotypen sociaal en cultureel geconstrueerd zijn en geworteld in historische en structurele ongelijke machtsverhoudingen. Genderstereotypen hebben invloed op het persoonlijke en publieke leven van mensen en houden genderongelijkheid in stand. Tradities, overtuigingen en sociale normen mogen geen excuus zijn voor het afzwakken van internationale conventies en verdragen.
- Erken en waardeer de unieke en essentiële bijdrage van vrouwen en meiden in al hun diversiteit aan de welvaart en het welzijn van de samenleving en focus op de opbrengsten van investeringen in gendergelijkheid voor een sociaal rechtvaardigere samenleving. Erken

---

² Zoals alleenstaanden, eenoudergezinnen, samengestelde gezinnen en *same sex-couples*.

vrouwen en meiden in al hun diversiteit als *agents of change* en waardeer de kennis van lokale gemeenschappen en inheemse groepen.

- Erken dat genderrechtvaardigheid een gedeelde verantwoordelijkheid is van vrouwen en mannen. Een actieve rol en verantwoordelijkheid van mannen en jongens is cruciaal.
- Erken en bestrijd seksisme, racisme, xenofobie, afrobie, transfobie en andere vormen van intolerantie tegen gemarginaliseerde groepen door het actief tegengaan van mis- en desinformatie en (online) haatcampagnes, het bestrijden van intersectionele vormen van discriminatie en het stellen van een norm. Overheden en de politiek hebben hier een actieve verantwoordelijkheid en voorbeeldfunctie in als hoeder van de democratische rechtsstaat.
- Zorg voor een mondiaal rechtvaardig economisch systeem. Maak een einde aan belastingontduiking en belastingvoordelen aan multinationals, zodat landen deze belastinggelden kunnen gebruiken om armoede te bestrijden en te investeren in onderwijs en zorg en het behalen van de SDG's.

2. Tegengaan van (online en door technologie gefaciliteerd) seksueel en gender gerelateerd geweld (SGGG) en discriminatie

SGGG is een van de meest wijdverbreide, aanhoudende en verwoestende mensenrechtenschendingen en treft vrouwen en meiden in al hun diversiteit. Eén op de acht vrouwen en meiden tussen de 15-49 jaar heeft in het afgelopen jaar seksueel of fysiek geweld meegemaakt van een intieme partner, in sommige landen is dit zelfs één op de drie.^v SGGG hangt samen met armoede, en het risico op SGGG en mensenhandel neemt toe in (de nasleep van) conflicten, oorlogen en klimaatrampen, zoals ontheemding. Wanneer vrouwen en meiden toegang hebben tot internet, hebben zij vaker te maken met digitaal geweld, zoals seksuele intimidatie, (fysieke) intimidatie en *cyberstalking*. Economisch geweld, zoals het niet mogen werken of geen toegang hebben tot een bankrekening en financiële onderdrukking zijn ook vormen van SGGG.

- Gebruik juridisch bindende internationale verdragen, waaronder CEDAW, de Istanbul Conventie en ILO Conventie 190 om overheden ter verantwoording te roepen en stimuleer de ratificatie en implementatie van deze verdragen op alle niveaus.
- Zorg voor een meer coherente, geïntegreerde en gender-responsieve beleidsstrategie voor het duurzaam voorkomen en bestrijden van (online) SGGG en discriminatie. Maak werk van de implementatie van de aanbevelingen van GREVIO en CEDAW.
- Ontwikkel beleid en programma's die de risicofactoren en onderliggende oorzaken van SGGG aanpakken. Hierin moet expliciet aandacht zijn voor de rol van mannen en jongens ter preventie van SGGG, het tegengaan van genderstereotypen en ongelijke machtsverhoudingen en het bevorderen van een positieve sociale norm.
- Garandeer toegang tot gendersensitieve, preventieve gezondheidszorg en veilige toegang tot opvangplekken voor mensen van alle genderidentiteiten. Ook moeten regeringen zorgen dat SGGG gerapporteerd kan worden via veilige, toegankelijke en vertrouwelijke en ondersteunende (juridische) diensten die aansluiten bij de behoeftes van de slachtoffers. Zorg voor de bevordering van kennis over en bewustwording gendergerelateerd geweld bij instituties, werkgevers, hulp- en zorg verlenende instanties, politie en justitie.
- Zorg voor inclusieve, *evidence-based* en wetenschappelijk accurate seksuele vorming en onderwijs over seksualiteit, gezonde en respectvolle relaties, genderdiversiteit, seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, HIV/AIDS en mensenrechten voor zowel jongens als meiden in alle curricula, op alle niveaus en gedurende de levensloop, ter voorkoming van SGGG.

- Bescherm groepen die extra risico lopen, zoals (vrouwelijke) activisten, politici, journalisten, verdedigers van mensenrechten, gendergelijkheid- en LHBTIQA+ rechten en verdedigers van de leefomgeving van inheemse groepen, *Women Human Rights Defenders*, en sekswerkers tegen (online) SGGG en vervolging.

3. Volledige, betekenisvolle en effectieve participatie

Vrouwen, meiden en jongeren in al hun diversiteit moeten direct over instrumenten en middelen kunnen beschikken die hun volledige, betekenisvolle en effectieve participatie in besluitvorming op alle niveaus mogelijk maken. Dit geldt ook voor de volledige en betekenisvolle deelname van vrouwen in het voorkomen van conflicten, vredesonderhandelingen en de wederopbouw van samenlevingen. Zo kunnen zij een betere toekomst voor iedereen vormgeven.

- Garandeer een genderbalans in besluitvorming en betekenisvolle representatie in alle instituties en op alle niveaus (lokaal, nationaal en internationaal), inclusief in leiderschapsposities. Doorbreek wettelijke, economische, sociale en culturele barrières voor participatie door o.a. het tegengaan van genderstereotypen en sociale normen, discriminatie en uitsluiting, het garanderen van een veilige werkomgeving, toegang tot informatie, netwerken en financiering, het (h)erkennen, verminderen, herwaarderen en herverdelen van onbetaald werk.
- Implementeer effectieve maatregelen voor het bevorderen van participatie en vertegenwoordiging (inclusief monitoring, handhaving en sancties op het niet naleven), zoals: gender quota en gendergelijkheidstrainingen, rolmodellen, mentoring en regelingen om werk en zorg te combineren (waaronder flexibele werkuren en werkplekken, moederschaps-, vaderschaps- en ouderschapsverlof en toegankelijke, betaalbare en kwalitatieve kinderopvang).
- Dicht de digitale genderkloof en faciliteer en versterk de gelijke, vrije en eerlijke toegang voor vrouwen en meiden in al hun diversiteit tot kennis, hulpbronnen, waardig betaald werk, ondernemerschap en innovatie, financiering, instituties en (publieke en financiële) diensten.
- Investeer in kwaliteitsonderwijs voor vrouwen en meiden in al hun diversiteit en in alle levensfasen, inclusief *evidence-based* seksuele vorming en onderwijs over seksuele en reproductieve gezondheid en rechten om onder meer SGGG, gedwongen (kinder)arbeid, financiële afhankelijkheid en armoede te voorkomen.
- Respecteer en bescherm het recht op vrijheid van meningsuiting, autonomie, privacy, veiligheid, deelname aan democratie, het recht op vereniging en demonstratie en de bescherming van mensenrechten van vrouwen en meiden in al hun diversiteit, zowel online als offline en zonder belemmeringen en discriminatie.
- Verhoog en garandeer duurzame en voorspelbare financiering voor mensenrechten-, gendergelijkheid-, jongeren- en door jongeren geleide, en feministische organisaties.
- Erken de cruciale rol van vrouwen en meiden in het voorkomen van conflicten, bij vredesonderhandelingen en in wederopbouw. Zorg voor betekenisvolle participatie van vrouwen in vredesonderhandelingen en wederopbouw, implementeer de *Women, Peace en Security* (WPS) agenda en werk toe naar wereldwijde ontwapening en vrede.

4. Investeer in intersectionele, gender-gedisaggregeerde data, analyse en rapportage

Het verzamelen, analyseren, rapporteren en toepassen van representatieve, naar gender uitgesplitste en intersectionele data en statistieken is cruciaal om inzicht te krijgen in de onderliggende oorzaken van genderongelijkheid en voor het ontwerpen en uitvoeren van effectief en rechtvaardig beleid en maatregelen om ongelijkheid te voorkomen en tegen te gaan. Doordat

er nog steeds een gebrek is aan actuele, kwalitatief goede, vergelijkbare en uitgesplitste data op het individuele niveau blijft veel ongelijkheid verborgen.^{vi}

- Roep lidstaten op om kwalitatief hoogstaande, representatieve, naar gender uitgesplitste, gedisagregeerde en intersectionele data en statistieken te verzamelen, analyseren en rapporteren – met waarborging van privacy en mensenrechten. Deze data moeten publiek beschikbaar zijn, zodat deze data door onderzoekers, maatschappelijke organisaties en de media gebruikt kunnen worden.
- Ontwikkel en implementeer internationaal gestandaardiseerde methodes voor dataverzameling, -analyse en -rapportage, zodat consistente, representatieve en kwalitatief hoogstaande data en statistieken op verschillende niveaus en over de tijd kunnen worden verzameld en vergeleken.
- Meet, analyseer en rapporteer de oorzaken en onderliggende factoren van intersectionele genderongelijkheid, door expliciet aandacht te besteden aan verschillen en ongelijkheden in rollen, activiteiten, behoeften, situaties, kansen en rechten, genderstereotypen, culturele normen, machtsrelaties en discriminatie van vrouwen en meiden in al hun diversiteit.
- Meet, monitor en evalueer de (ongelijke) impact van beleid en interventies op vrouwen en meiden in al hun diversiteit, en in het bijzonder op de meest gemarginaliseerde groepen.

Participatie maatschappelijk middenveld

Tot slot is het Nederlandse maatschappelijk middenveld bezorgd over de steeds kleiner wordende ruimte en (financiële) steun voor het maatschappelijk middenveld in Nederland en de beperkte(re) toegang voor maatschappelijke organisaties in CSW- en andere VN-processen. We zien het review jaar van 30 jaar implementatie van de Beijing agenda en de nieuwe commitment gemaakt bij de Summit of the Future voor een “revitalisering van de CSW” als een kans voor Nederland om de manier van werken (*methods of work*) binnen de CSW te herzien en te zorgen voor betekenisvolle participatie van het maatschappelijk middenveld, onder andere door het stimuleren van NGO- en jongerenvertegenwoordigers als onderdeel van ieders delegatie en de mogelijkheid voor vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties die geen onderdeel zijn van een delegatie om de onderhandelingen te kunnen volgen (fysiek of online).

ⁱ World Economic Forum (2024). *Global Gender Gap 2024*. <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2024/>

ⁱⁱ European Institute for Gender Equality (2023). *Gender Equality Index 2023*. <https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/gender-equality-index-2023-towards-green-transition-transport-and-energy>

ⁱⁱⁱ World Economic Forum (2024). *Global Gender Gap 2024*. <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2024/>

^{iv} McKinsey Global Institute (2015). *The power of parity: how advancing women’s equality can add \$12 trillion to global growth*. <https://www.mckinsey.com/featured-insights/employment-and-growth/how-advancing-womens-equality-can-add-12-trillion-to-global-growth>

^v Ibid

^{vi} UN Women and the United Nations Department of Economic and Social Affairs (2024). *Progress on the Sustainable Development Goals: The Gender Snapshot 2024*, p. 24. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2024/09/progress-on-the-sustainable-development-goals-the-gender-snapshot-2024>